

**Wybory, które nie różnią,
ale wzmacniają,
czyli opowieść o Szkolnych
Budżetach Obywatelskich**

SZKOŁA JEST BYĆ MOŻE
OSTATNIĄ PRZESTRZENIĄ
PUBLICZNĄ, W KTÓREJ MOŻLIWA
JEST W OGÓLE KONFRONTACJA
LUDZI Z INNOŚCIĄ I OTWARCIE SIĘ
NA INNE PERSPEKTYWY.

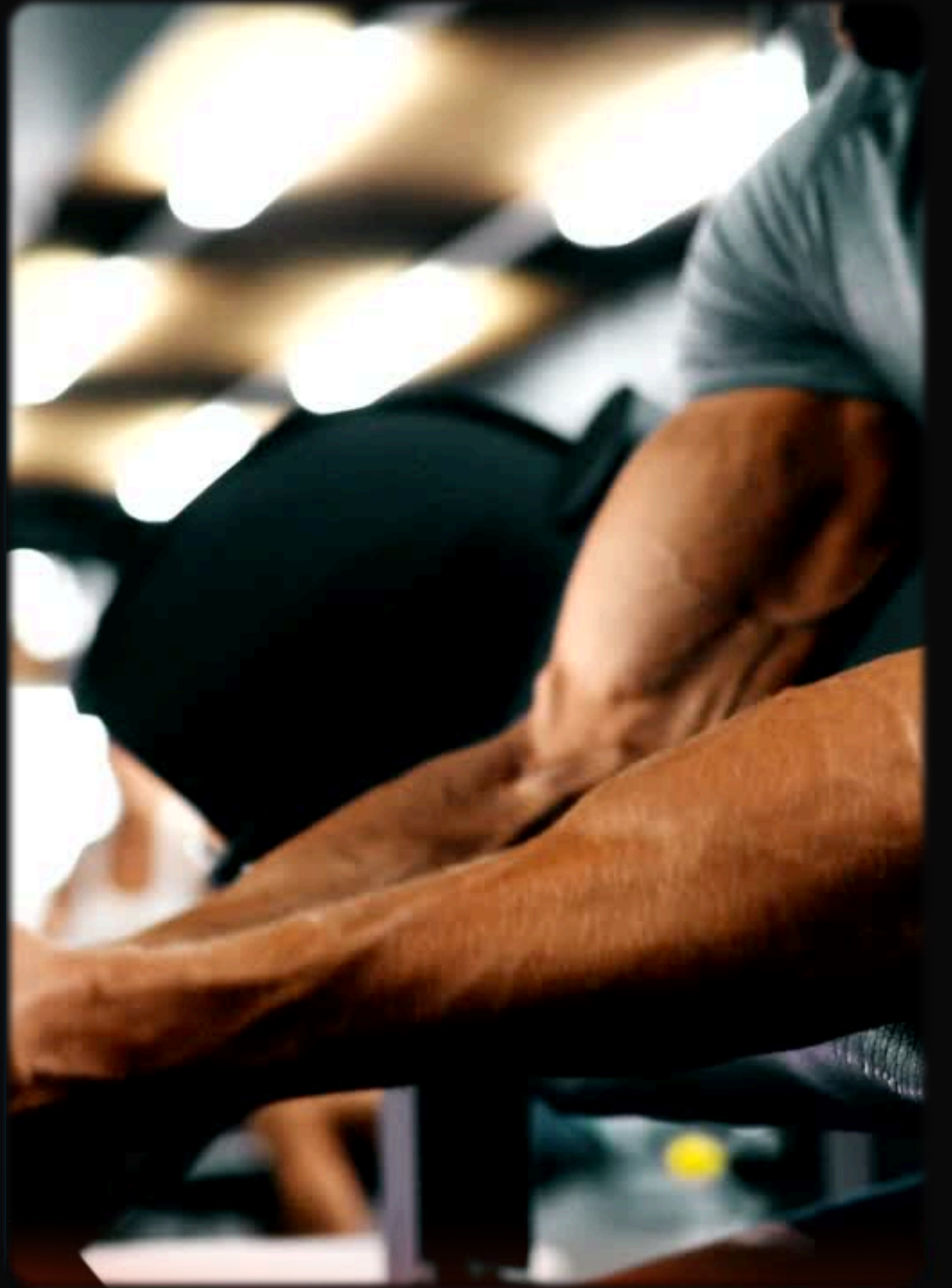
TOMASZ SZKUDLAREK DLA MAGAZYNU KONTAKT

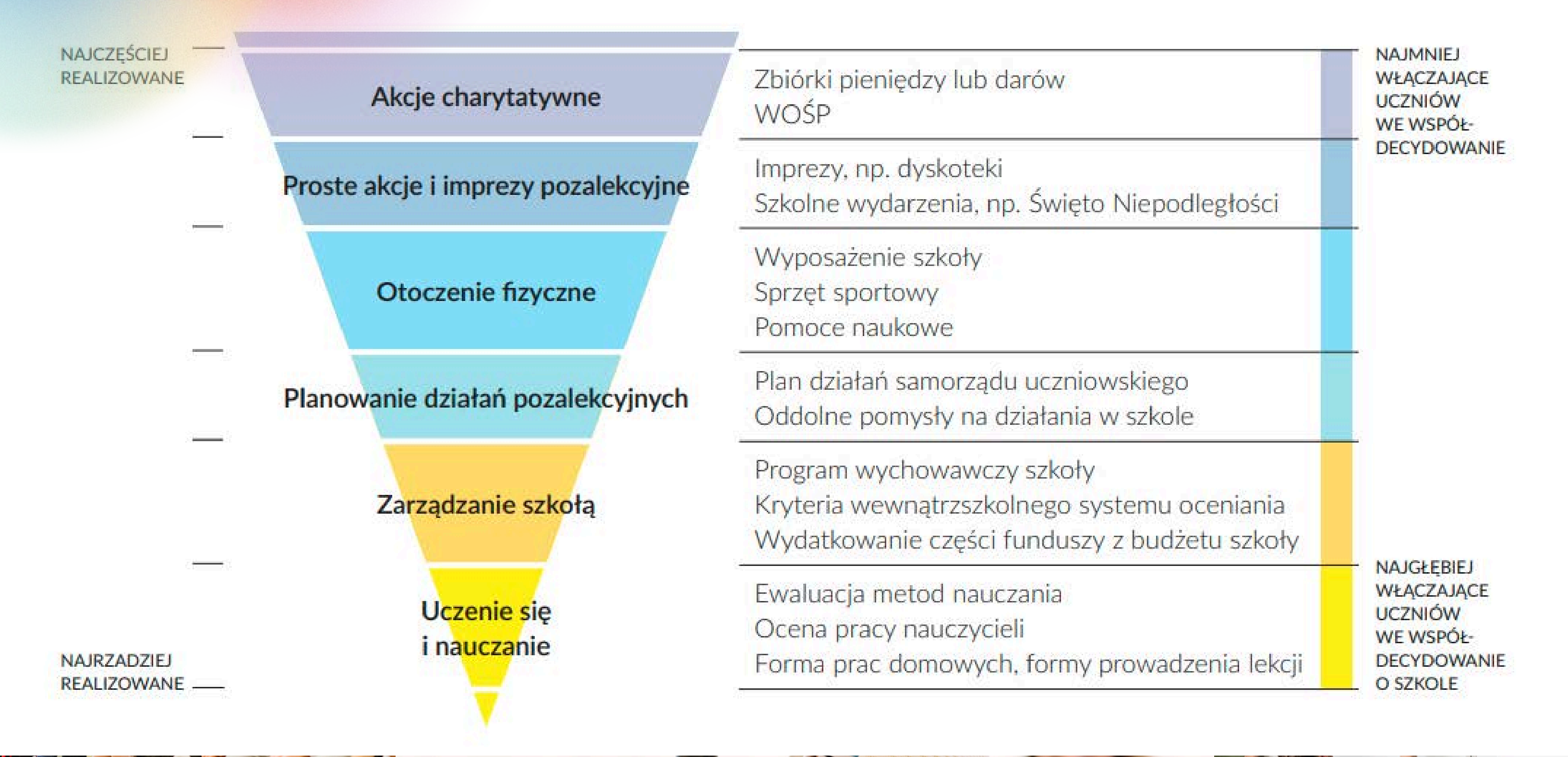
PISA 2022 - PORÓWNANIA MIĘDZYKRAJOWE

CZYTANIE		MATEMATYKA		PRZYRODA		SATYSFAKCJA Z ŻYCIA		POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI DO SZKOŁY		PRZEKONANIE O SAMODZIELNOŚCI W UCZENIU				
1	Singapore	543	1	Japan	536	1	Singapore	561	1	Austria	0,44	1	Australia*	0,02
2	Ireland*	516	2	Singapore	575	2	Japan	547	2	Switzerland	0,36	2	Panama*	0,35
3	Japan	516	3	Macao (China)	552	3	Macao (China)	543	3	Spain	0,27	3	Croatia	0,34
4	Korea	515	4	Chinese Taipei	547	4	Chinese Taipei	537	4	Germany	0,27	4	United Arab Emirates	0,30
5	Chinese Taipei	515	5	Hong Kong (China)*	540	5	Korea	528	5	Korea	0,26	5	Colombia	0,30
6	Estonia	511	6	Korea	527	6	Estonia	526	6	Albania	0,25	6	Austria	0,22
7	Macao (China)	510	7	Estonia	510	7	Hong Kong (China)*	520	7	Japan	0,25	7	Italy	0,22
8	Canada*	507	8	Switzerland	508	8	Canada*	515	8	Norway	0,23	8	Spain	0,20
9	United States*	504	9	Canada*	497	9	Finland	511	9	Serbia	0,18	9	Mexico	0,20
10	New Zealand*	501	10	Netherlands*	493	10	Australia*	507	10	Iceland	0,16	10	France	0,19
11	Hong Kong (China)*	500	11	Ireland*	492	11	New Zealand*	504	11	Hungary	0,14	11	Lithuania	0,19
12	Australia*	498	12	Belgium	489	12	Ireland*	504	12	Montenegro	0,14	12	Saudi Arabia	0,17
13	United Kingdom*	494	13 Polska	489	13	Switzerland	503	13	Croatia	0,13	13	Kazakhstan	0,17	
14	Finland	490	14	Denmark*	489	14	Slovenia	500	14	North Macedonia	0,12	14	Guatemala	0,17
15 Polska	489	15	United Kingdom*	489	15	United Kingdom*	500	15	Denmark*	0,11	15	Albania	0,16	
16	Denmark*	489	16	Austria	487	16 Polska	499	16	Netherlands*	0,10	16	Finland	0,16	
17	Czech Republic	489	17	Australia*	487	17	United States*	499	17	Finland	0,10	17	Switzerland	0,16
18	Sweden	487	18	Czech Republic	487	18	Czech Republic	498	18	Sweden	0,09	18	Germany	0,13
19	Estonia	486	19	France	485	19	France	484	19	Costa Rica	0,08	19	Netherlands*	0,13
20	France	485	20	France	485	20	France	484	20	Cyprus	0,08	20	Slovenia	-0,10
21	Peru	408	21	Montenegro	406	21	Costa Rica	411	21	United Kingdom*	-0,21	21	Jamaica*	-0,13
22	Montenegro	405	22	Baku (Azerbaijan)	397	22	Cyprus	411	22	Jordan	-0,21	22	Philippines	-0,13
23	Bulgaria	404	23	Mexico	395	23	Mexico	410	23	Chile	-0,22	23	Belgium	-0,13
24	Argentina	401	24	Thailand	394	24	Thailand	409	24	Singapore	-0,22	24	Georgia	-0,14
25	Panama*	392	25	Peru	391	25	Peru	408	25	Australia*	-0,23	25	Macao (China)	-0,15
26	Malaysia	388	26	Georgia	390	26	Argentina	406	26	Dominican Republic	-0,23	26	Netherlands*	-0,15
27	Kazakhstan	386	27	Saudi Arabia	389	27	Montenegro	403	27	Malta	-0,24	27	Chinese Taipei	-0,16
28	Saudi Arabia	383	28	North Macedonia	389	28	Brazil	403	28	Paraguay	-0,24	28	Hong Kong (China)*	-0,18
29	Cyprus	381	29	Costa Rica	385	29	Jamaica*	403	29	Latvia*	-0,25	29	Israel	-0,18
30	Thailand	379	30	Colombia	383	30	Saudi Arabia	390	30	United States*	-0,26	30	Serbia	-0,18
31	Mongolia	378	31	Brazil	379	31	Panama*	388	31	El Salvador	-0,27	31	United Kingdom*	-0,19
32	Guatemala	374	32	Argentina	378	32	Georgia	384	32	Malaysia	-0,27	32	67 Polska	-0,19
33	Georgia	374	33	Jamaica*	377	33	Indonesia	383	33	Czech Republic	-0,28	33	Jordan	-0,20
34	Paraguay	373	34	Albania	368	34	Baku (Azerbaijan)	380	34	Viet Nam	-0,28	34	Palestinian Authority	-0,20
35	Baku (Azerbaijan)	365	35	Palestinian Authority	366	35	North Macedonia	380	35	Morocco	-0,29	35	Korea	-0,22
36	El Salvador	365	36	Indonesia	366	36	Albania	376	36	New Zealand*	-0,29	36	Cambodia	-0,25
37	Indonesia	359	37	Morocco	365	37	Jordan	375	37	United Kingdom*	6,07	37	Thailand	-0,27
38	North Macedonia	359	38	Uzbekistan	364	38	El Salvador	373	38	Brunei Darussalam	5,86	38	Malaysia	-0,28
39	Albania	358	39	Jordan	361	39	Guatemala	373	39	73 Polska	-0,31	39	Morocco	-0,37
40	Dominican Republic	351	40	Panama*	357	40	Palestinian Authority	369	40	74 Jamaica*	-0,34	40	Brunei Darussalam	-0,37
41	Palestinian Authority	349	41	Kosovo	355	41	Paraguay	368	41	75 Thailand	-0,34	41	Brazil	-0,39
42	Morocco	339	42	Dominican Republic	339	42	Philippines	356	42	76 Philippines	-0,38	42	Japan	-0,68
43	Uzbekistan	336	43	Paraguay	338	43	Uzbekistan	355	43	77 Hong Kong (China)*	-0,39			
44	Cambodia	329	44	Cambodia	336	44	Cambodia	347	44	78 Cambodia	-0,43			
45			45			45			45	79 Brunei Darussalam	-0,50			

opracowanie: Jędrzej Witkowski, Centrum Edukacji Obywatelskiej

“Szkoła demokracji. Praktyczny poradnik o współdecydowaniu w szkole”, Centrum Edukacji Obywatelskiej

SZKOLNY

BUDŻET

OBYWATELSKI

Szkolny Budżet
Obywatelski

SZKOLNY

BUDŻET

OBYWATELSKI

To proces, w którym o przeznaczeniu części szkolnego budżetu (wyznaczonej najczęściej przez dyrekcję lub rodziców) decyduje społeczność szkolna.

Uczniowie i uczennice, a także rodzice, nauczyciele i nauczycielki czy inni pracownicy i pracowniczki szkoły, zgłaszają pomysły, tworzą projekty, a następnie sami wybierają te, które ich zdaniem są najbardziej atrakcyjne i potrzebne.

szkolny
budżet
partycypacyjny

promocja szkolnego budżetu

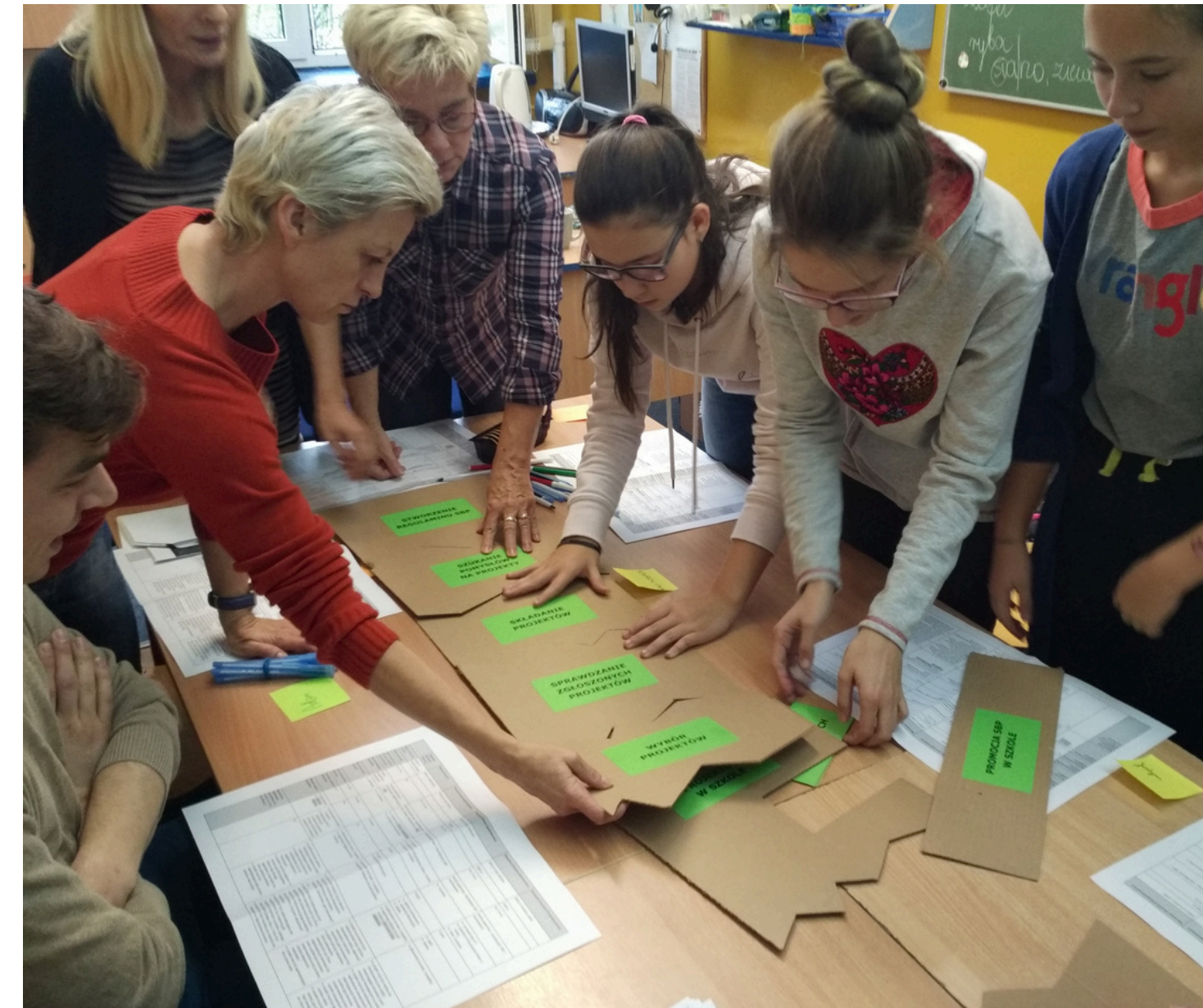
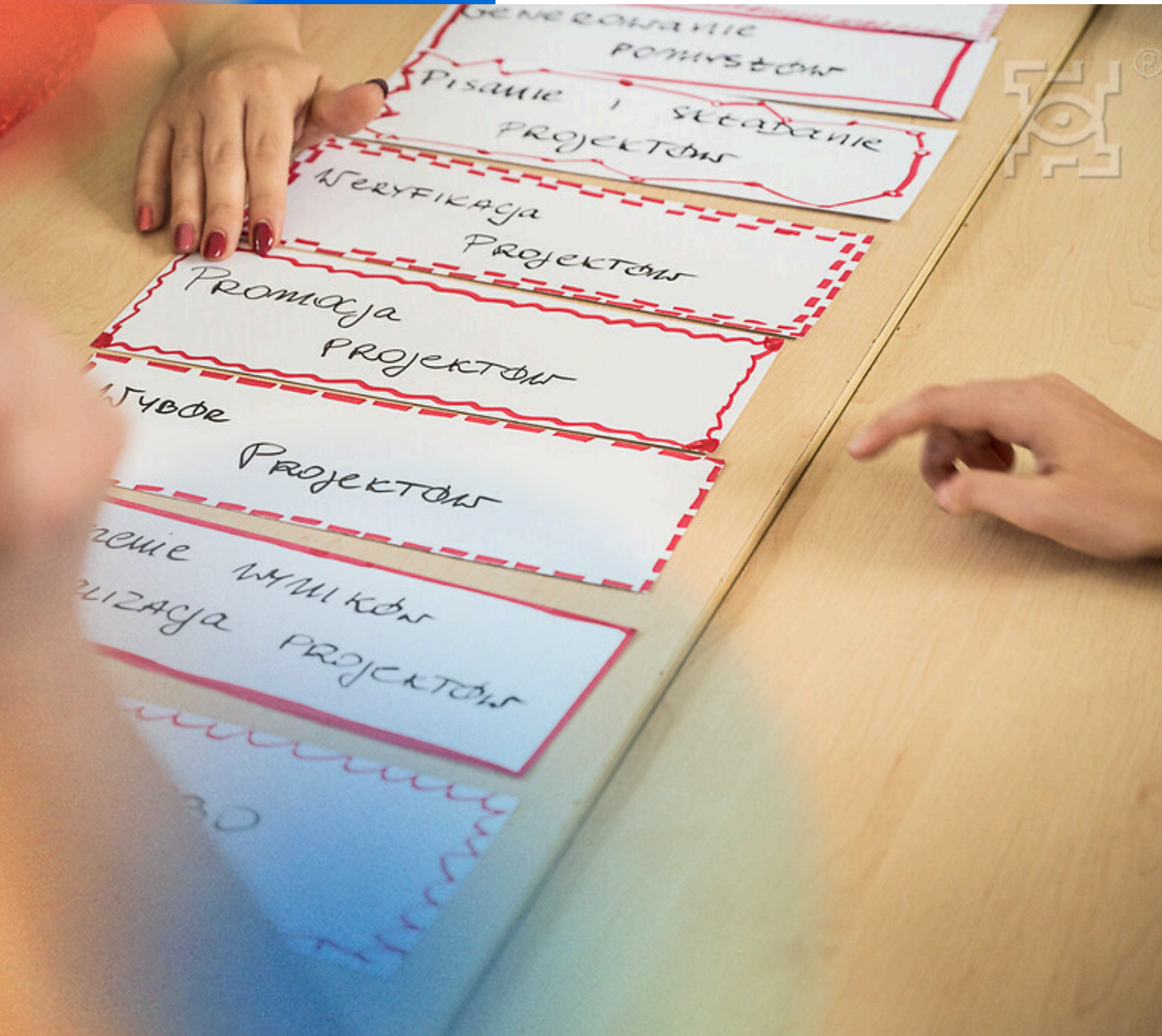
1. powołanie zespołu roboczego i stworzenie regulaminu
2. generowanie pomysłów
3. pisanie i składanie projektów
4. weryfikacja projektów
5. promocja projektów
6. wybór projektów
7. ogłoszenie wyników i realizacja zwycięskich projektów
8. ewaluacja szkolnego budżetu

promocja szkolnego budżetu

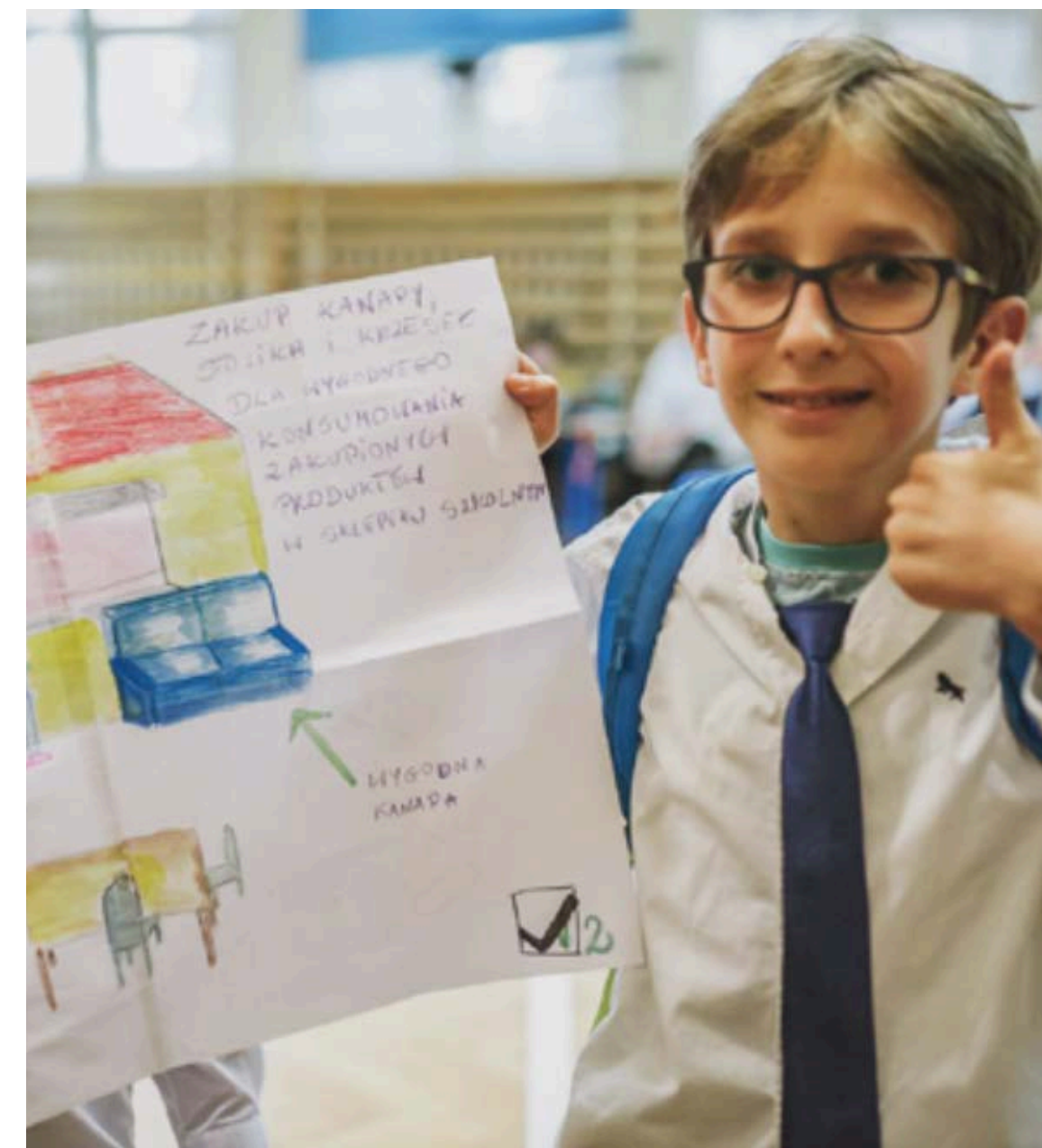
1. powołanie zespołu roboczego i stworzenie regulaminu
2. generowanie pomysłów
3. pisanie i składanie wniosków
4. weryfikacja wniosków
5. promocja wniosków
6. wybór projektów
7. ogłoszenie wyników i realizacja zwycięskich projektów
8. ewaluacja szkolnego budżetu

A w praktyce?

1. powołanie zespołu roboczego i stworzenie regulaminu

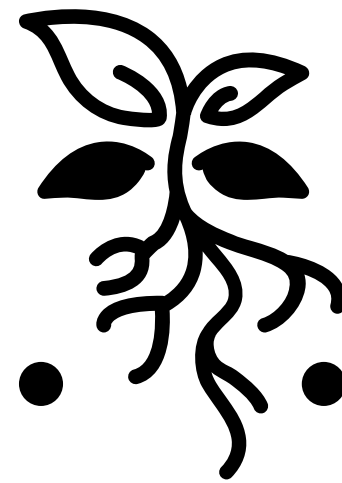
5. promocja projektów

7. ogłoszenie wyników i realizacja zwycięskich projektów

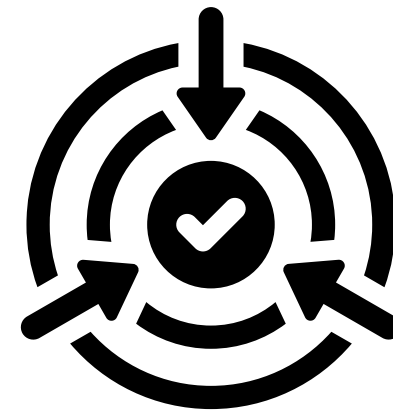

Różne modele...

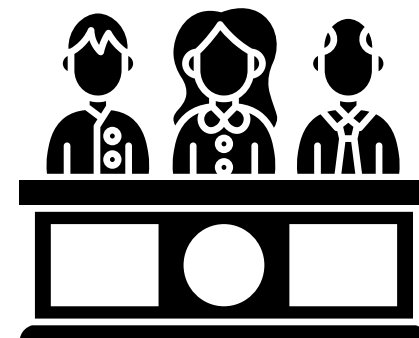
oddolny

Rodzi się często z potrzeby Samorządu Uczniowskiego lub Rady Rodziców. Jego zasady tworzą się w szkole przy współudziale uczniów i uczennic.

centralny

Często systemowy, realizowany w kilku placówkach. Często zasady procesu są jednakowe dla wszystkich szkół.

z udziałem innych podmiotów

Do decydowania zaproszone są inne podmioty np. Urząd lub Młodzieżowa Rada.

Różne kroki...

z głosowaniem

z deliberacją

w jednym semestrze

całoroczne

tylko dla uczniów

dla całej społeczności

na zakupy

na usługi

Te same wartości!

Współpraca

Wpływ

Kreatywność

Równość

Przejrzystość

Uczenie się

Sprawczość

Zaangażowanie

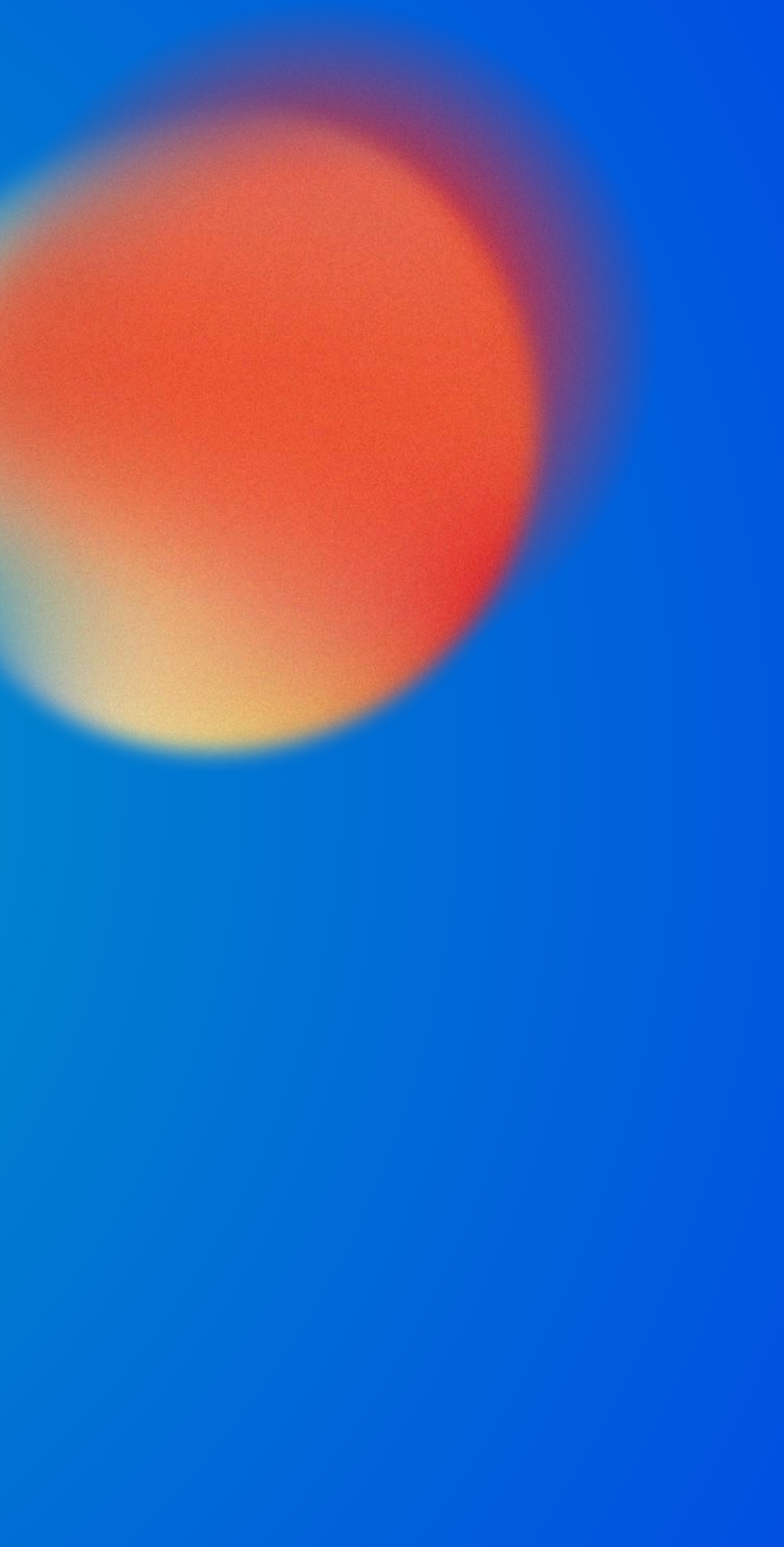
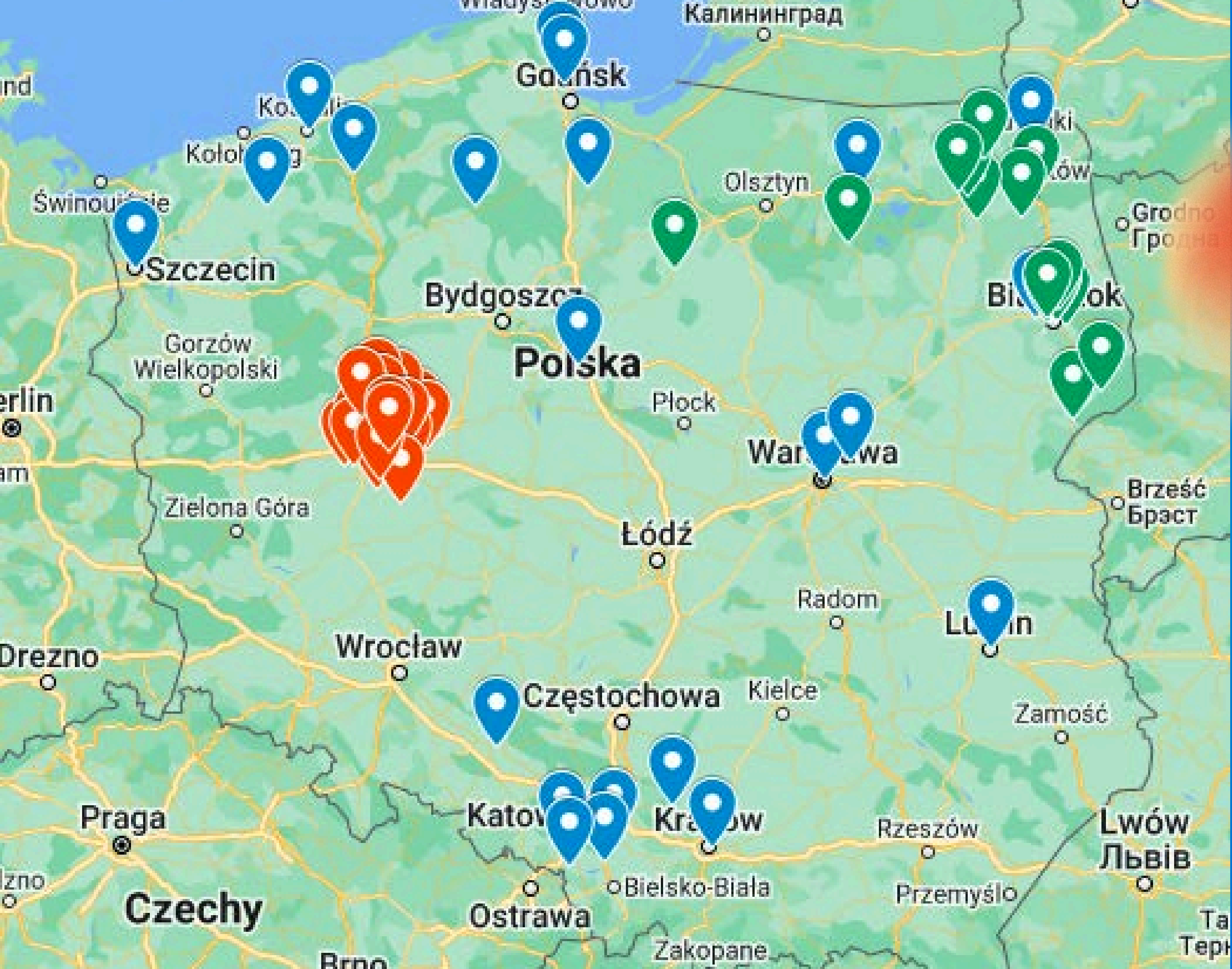

Demokracja

Systemowy?

Przez systemowe SzBO rozumiemy wdrażanie szkolnych budżetów nie punktowo, w jednej czy dwóch placówkach na terenie gminy z inicjatywy zaangażowanej dyrekcji czy rodziców, ale założenie, w którym inicjatywa pojawia się poza szkołą (w lokalnej organizacji pozarządowej, urzędzie miasta czy instytucji publicznej) i dotyczy wielu placówek oraz dłuższego niż rok horyzontu czasowego.

**Dokąd
prowadzi nas
ta fala SzBO?**

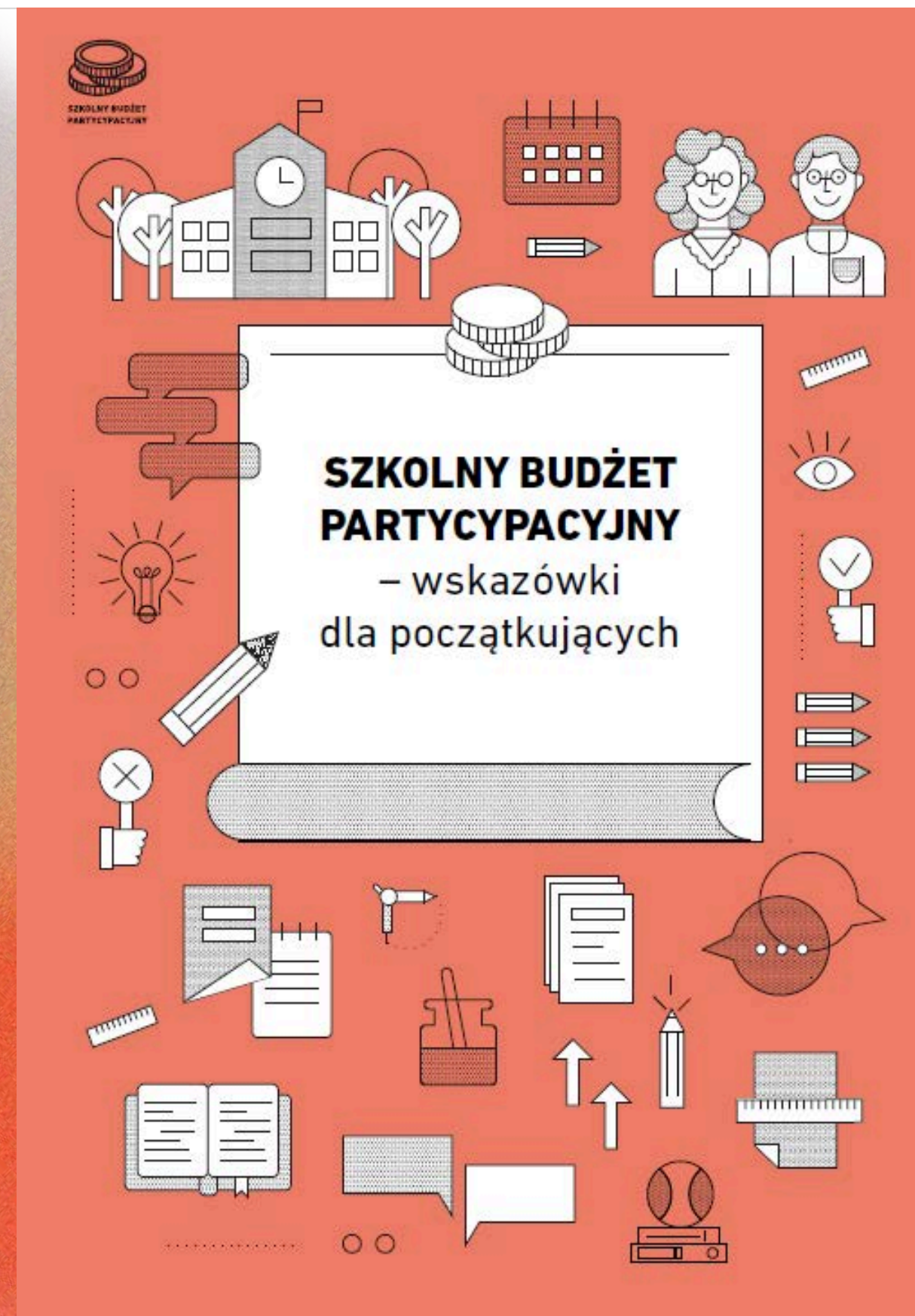
20 892 szkół

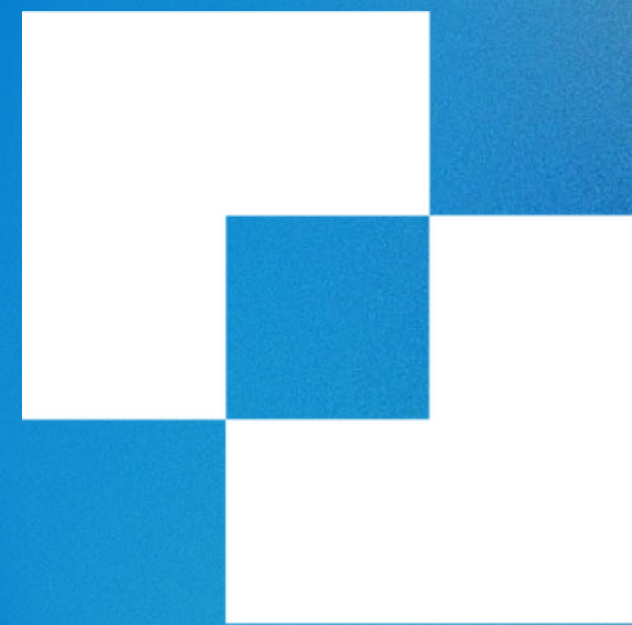

od 2018 do...

... teraz

 fundacja
pole
dialogu

fundacja
pole
dialogu

m.wojcieszak@poledialogu.org.pl